

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia. Lakia muutettaisiin siten, että Opetushallitukselle annettaisiin toimivalta poiketa tutkinnon perusteissa tilauskoulutuksessa tai Euroopan ulkopuolella järjestettävässä tutkintokoulutuksessa välttämättömiltä osin muista kuin keskeisistä Suomessa käytössä olevien tutkinnon perusteiden ammatitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista. Poikkeamiset liittyisivät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin. Tutkinnon perusteisiin tehtävä poikkeus valmisteltaisiin yhteistyössä tutkintovientitoimikunnan kanssa. Tutkintovientitoimikunnan tehtävästä ja kokoonpanosta säädettäisiin laissa. Edellä tarkoitettua koulutusta järjestävän koulutuksen järjestäjän tulisi hakea Opetushallitukselta lupa tutkinnon perusteissa tehdyn poikkeuksen soveltamiseen.

Lisäksi maksullista palvelutoimintaa koskevaa pykälää täsmennettäisiin siten, että koulutuksen järjestäjien olisi mahdollista järjestää maksullisena palvelutoimintana tutkintoja, tutkinnon osia, niihin valmistavaa koulutusta sekä valmentavaa koulutusta myös muille koulutuksen järjestäjille kuin ammatillisen koulutuksen järjestäjille. Muutos vastaisi vakiintunutta käytäntöä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Tutkinnon perusteet tilauskoulutuksessa ja Euroopan talousalueen ulkopuolella järjestettävässä tutkintokoulutuksessa.....	3
2.2 Koulutuksen järjestäminen maksullisena palvelutoimintana muille kuin ammatillisen koulutuksen järjestäjille	6
3 Tavoitteet	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	9
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	9
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	9
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	9
4.2.2 Viranomaisvaikutukset.....	11
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	12
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	14
6 Lausuntopalaute.....	15
6.1 Lausuntokierros.....	15
6.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto	16
7 Säännöskohtaiset perustelut	16
8 Lakia alemman asteinen sääntely	20
9 Voimaantulo	20
10 Toimeenpano ja seuranta	20
LAKIEHDOTUS	22
Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta	22
LIITE	25
RINNAKKAISTEKSTI.....	25
Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta	25

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä.

Esitystä on valmisteltu yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Muutostarve perustuu koulutusvientikokeilusta saatuihin kokemuksiin ja esityksiin tarvittavista säädösmuutoksista.

Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella 14.4.2021—14.5.2021. Lausuntokierroksen pituuden katsotaan olevan riittävä, sillä kysymys on suppeasta noin 20 sivun mittaisesta hallituksen esityksestä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot keskeisiltä sidosryhmiltä ja muun muassa kaikilta koulutusvientikokeiluun osallistuneilta koulutuksen järjestäjiltä. Annetut lausunnot ovat luettavissa hankeikkunasta osoitteesta <https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM073:00/2020>

Keskeisille sidosryhmille on järjestetty 26.8.2021 webinaari, jossa on esitelty lausuntokierroksen jälkeen esitykseen tehtyjä muutoksia.

Hallituksen esitys on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Tutkinnon perusteet tilauskoulutuksessa ja Euroopan talousalueen ulkopuolella järjestettävässä tutkintokoulutuksessa

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) tultua voimaan 1.1.2018 mahdollisuus tilauskoulutuksen ja Euroopan talousalueen ulkopuolella järjestettävän tutkintokoulutukseen järjestämiseen tuli kaikille ammatillisen koulutuksen järjestäjille niiden järjestämisluvien mukaisesti.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun 33 §:n 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjä voi järjestää opiskelijaryhmälle järjestämisluvassa määrättyjä tutkintoja ja tutkinnon osia sekä niihin valmistavaa tutkintokoulutusta niin, että koulutuksen tilaa ja rahoittaa Suomen valtio, toinen valtio, kansainvälinen järjestö taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö (*tilauskoulutus*).

Pykälän 2 momentin mukaan tilauskoulutusta ei voida järjestää Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille eikä niille, jotka Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden muun sopimuspuolen kanssa tekemän sopimuksen mukaan rinnastetaan Euroopan unionin kansalaisiin, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Tilauskoulutusta ei myöskään voida järjestää niille, joilla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti, jatkuva tai pysyvä oleskelulupa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Perheenjäsenen määrittelyyn sovelletaan ulkomaalaislakia. Pykälän 3 momentin mukaan tilauskoulutukseen ei sovelleta, mitä 70—79 ja 95 §:ssä säädetään, jos tilauskoulutus järjestetään muualla kuin Suomessa. Tilauskoulutukseen ei muutoin sovelleta, mitä 10 luvussa säädetään.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun 35 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä voi järjestää Euroopan talousalueen ulkopuolella järjestämisluvassa määrättyjä tutkintoja ja tutkinnon osia sekä niihin valmistavaa tutkintokoulutusta. Koulutukseen ei voida ottaa opiskelijaksi 33 §:n 2 momentissa tarkoitettuja henkilöitä.

Tämän esityksen perusteluissa 33 §:ssä tarkoitettusta tilauskoulutuksesta ja 35 §:ssä tarkoitettusta Euroopan talousalueen ulkopuolella järjestettävästä koulutuksesta käytetään termiä tutkintovienti.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 15 §:n mukaan Opetushallitus määrää tutkinnon perusteet kullekin 6 §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolla. Tutkinnon perusteissa määrätään 1) tutkintonimikkeet; 2) tutkinnon osaamisalat; 3) tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista sekä tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden laajuus osaamispisteinä siltä osin, kuin näistä ei säädetä 13 §:ssä tai sen nojalla; 4) tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet sekä osaamisen arviointi; 5) miltä osin 64 §:n 2 momentissa tarkoitettu osaamisen arvioinnin mukauttaminen tai 66 §:n 1 momentissa tarkoitettu ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen ei ole mahdollista. Opetushallituksen tulee laatia ammatillisten perustutkintojen perusteet siten, että tutkinnot vastaavat laajuudeltaan lukiolain (714/2018) 10 §:ssä säädettyä lukion oppimäärän laajuutta. Opetushallituksen tulee valmistella tutkinnon perusteet yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän edustajien, koulutuksen järjestäjien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Opetushallituksen on tutkinnon perusteita valmistellessaan tehtävä yhteistyötä asianomaisen työelämätoimikunnan kanssa.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 20 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen ja koulutusten kehittämiseksi voidaan järjestää määräaikaista kokeiluja. Kokeilulupa voidaan myöntää enintään kuudeksi vuodeksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää kokeiltavista tutkinnoista. Pykälän 2 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä voidaan kokeilla uusia koulutuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi päättää, että kokeiltavan tutkinnon laajuus poikkeaa 10 §:ssä tai sen nojalla säädetystä, valmentavan koulutuksen laajuus poikkeaa 11 §:ssä säädetystä taikka tutkinnon tai koulutuksen muodostuminen poikkeaa 13 tai 14 §:ssä taikka niiden nojalla säädetystä. Pykälän 3 momentin mukaan Opetushallituksen päätöksellä voidaan kokeilla tutkintojen tai koulutuksen perusteista, tutkinnon osaamisaloista tai tutkintonimikkeistä poikkeamista. Pykälän 4 momentin mukaan Opetushallitus määrää 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa kokeilussa noudatettavat tutkinnon tai koulutuksen perusteet. Kokeilussa suoritettavan tutkinnon tulee olla tavoitteiltaan ja sisällöltään sellainen, että tutkinnon edellyttämä osaaminen ja ammattitaito sekä kelpoisuus jatko-opintoihin saavutetaan.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 15 §:n mukaan Opetushallituksella on näin ollen toimivalta vain Suomessa käytettävien valtakunnallisten tutkinnon perusteiden antamiseen sekä lain 20 §:n mukaisten kokeilussa noudatettavien perusteiden antamiseen.

Opetushallitus käynnisti opetus- ja kulttuuriministeriön pyynnöstä ammatillisen koulutuksen koulutusvientikokeilut vuonna 2017. Kokeilulupa myönnettiin 11 koulutuksen järjestäjälle ja kaikkiaan 69 tutkintoon. Kokeilujen tavoitteena oli edistää ammatillisen koulutuksen koulutusvientiä ja purkaa koulutusviennin esteitä. Kokeilussa on voitu poiketa Suomessa käytettävien tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista, esimerkiksi kielitaitovaatimuksista sekä tarvittaessa suomalaisen lainsäädäntöön ja määräyksiin liittyvistä tutkinnon perusteiden tavoitteista ilman, että keskeisistä tutkinnon ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista tai osaamisen arvioinnista tingitään. Kokeiltavat tutkinnot on valittu niin, että niille on kysyntää koulutusvientimarkkinoilla ja niissä on mahdollisimman vähän muokkaamista edellyttäviä ammattitaitovaatimuksia. Koulutusvientikokeilussa noudatettavia tutkintojen perusteita voivat käyttää ainoastaan kokeilussa mukana olevat koulutuksen järjestäjät. Elokuuhun 2021 mennessä koulutusvientikokeilussa suoritettujen tutkintojen ja tutkintojen osien määrät on kuvattu taulukossa 1. Koulutusvientikokeilun ensimmäinen vaihe päättyi vuoden 2020 lopussa. Kokeilua on jatkettu vuoden 2021 loppuun saakka.

Koulutusvientikokeilussa on ollut Opetushallituksen työtä tukemassa koordinoiva hanke. Hanke on muun muassa koordinoanut kokeilussa noudatettavien perusteiden englanninkielisten käännösluonnosten kommentointia verkostossa, raportoinut Opetushallitukselle koulutusvien-
nin edistymisestä ja tarpeista sekä tuottanut tarvittavia dokumentteja (mm. englanninkieliset kokeilulupa- ja tutkintotodistukset, terminologiasuosituksia, henkilökohtaistamisen lomakkeet ja laadunhallinnan suositukset koulutusvientiin).

Taulukko 1. Koulutusvientikokeilussa suoritettut ammatilliset tutkinnot ja tutkinnon osat 2017—2021

Suoritettut ammatilliset tutkinnot / tutkinnon osat 2017—2020				
Tutkinto	Kohdemaat	Suoritettut tutkinnot (kpl)	Tutkinnon osan/osien suorittajia (hlö)	Suoritettut tutkinnon osat yhteensä (kpl)
Liiketoiminnan perustutkinto	Kiina ja Saudi-Arabia	25 (Kiina)	200	200
Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto	Qatar	9	4	44
Lähiesimies-työn ammattitutkinto	Saudi-Arabia	16		48
Yrittäjän ammattitutkinto	Uganda ja Saudi-Arabia	61		183
Tuotekehitystyön erikoisammattitutkinto	Kiina ja Intia		79	79
Kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto	Etelä-Korea		10	20
Liikunnanohjauksen perustutkinto	Kiina		15	45
Yhteensä		86	308	619

(Lähde: Koulutusvientikokeilu-hanke ja Koski-rekisteri. Päivitetty 1.8.2021).

Käynnissä olevat tutkintokoulutukset			
Tutkinto	Kohdema	Tutkinnon suorittajia	Arvioitu valmistumisaika
Tieto- ja viestintätekniikan perustutkinto	Venäjä	24	kesäkuu 2021
Liiketoiminnan perustutkinto	Kiina	2	lokakuu 2020

Koulutusviennin tiekartta 2020—2023 -selvityksen (<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/koulutusviennin-tiekartta-2020-2023>) mukaan ammatillinen koulutus ja tutkinnot ovat koulutusviennin yksi keskeisimmistä palvelualueista. Suomen koulutusviennin mahdollisuuksia edistetään vuosina 2020—2023 valikoitujen temaattisten kärkien alueilla. Yhdeksi kärjeksi on nostettu ammatillisen koulutuksen kehittäminen, joka on lukuisissa maissa ajankohdasta ja kansallisena painopisteenä. Myös suomalaiset joustavat mallit työelämäyhteistyöstä ovat kysyttyjä, samoin osa suomalaisista ammatillisista tutkinnoista ja tutkinnon osista.

Huhtikuussa 2019 koulutusvientikokeilua koordinoiva hanke toteutti Opetushallitukselle kartoituksen suomalaisten ammatillisen koulutuksen järjestäjien koulutusviennin tilasta. Kohdeyryhmänä olivat ammatillisen koulutuksen järjestäjät (141 järjestäjää). Vastanneista 60:stä koulutuksen järjestäjästä 70 prosenttia on tehnyt strategisen linjauksen koulutusviennistä. Puolet vastaajista on jo lähtenyt tai lähdössä mukaan koulutusvientiin.

Education Finland -toimijoiden mukaan yksi yleisimmin tunnistetuista haasteista koulutusviennin kasvulle aiheutuu tämänhetkisen lainsäädännön rajoituksista. Suomessa käytettävät tutkinnon perusteet eivät sellaisenaan sovellu tutkintovientiin, vaan edellyttävät poikkeamista tietyiltä osin. Koulutusvientikokeilua varten Opetushallitus antoi kansallisista tutkinnon perusteista poikkeavat ja erilliset tutkinnon perusteet, mutta niitä on saaneet käyttää vain kokeiluluvan haltijat.

Koulutusvientikokeilua koordinoiva hanke on ehdottanut opetus- ja kulttuuriministeriölle toimittamassaan muistiossa 1.7.2020 tutkintovientiä koskevia muutoksia ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin. Ehdotukset koskevat mainitun lain 33, 35, 36 ja 15 §:ää. Viimeksi mainitun pykälän osalta hanke ehdottaa, että Opetushallituksen tehtäviin tulisi lisätä tutkinnonperusteiden antaminen 33 ja 35 §:n mukaiseen koulutukseen.

2.2 Koulutuksen järjestäminen maksullisena palvelutoimintana muille kuin ammatillisen koulutuksen järjestäjille

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 30 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä voi hankkia järjestämisluvassa määrättyjen tutkintojen osia sekä niihin valmistavaa tutkintokoulutusta, järjestämisluvan mukaista muuta koulutusta sekä 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua oppisopimuskoulutusta toiselta ammatillisen tai muun koulutuksen järjestäjältä, muulta julkiselta taholta taikka muulta yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä. Lisäksi opiskelijan yksilöllisten valintojen mahdollistamiseksi koulutuksen järjestäjä voi järjestämisluvan mukaisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisen yhteydessä hankkia myös muita kuin järjestämisluvan mukaisia tutkintoja.

ja koulutuksen osia sekä osaamisen hankkimisen tukitoimia edellä mainituilta tahoilta. Tutkinnon tai koulutuksen osan osaamisen arviointi voidaan kuitenkin hankkia vain järjestämisluvan saaneelta ammatillisen koulutuksen järjestäjältä tai vastaavan luvan saaneelta muun koulutuksen järjestäjältä. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkimat 1 momentissa tarkoitetut tutkinnot, tutkinnon osat ja koulutus järjestetään tämän lain mukaisesti.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana, jos kyseessä on 30 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta. Säännöksen tavoitteena on rajata järjestämisluvan perustuvan tutkintotavoitteisen koulutuksen järjestäminen maksullisena palvelutoimintana vain järjestämisluvan saaneiden koulutuksen järjestäjien väliseen hankintaan. Säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 39/2017 vp, s. 210) on todettu, että muissa tilanteissa tutkintoja, tutkinnon osia tai niihin valmistavaa tutkintokoulutusta ei voisi järjestää maksullisena palvelutoimintana. Säännöksen sanamuodossa ei kuitenkaan ole otettu huomioon, että koulutuksen järjestäjien välistä hankintaa tapahtuu myös muiden opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kuin ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa.

Lukiolain (714/2018) 8 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, vapaan sivistystyön oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Koulutuksen järjestäjä voi täydentää järjestämäänsä koulutusta hankkimalla tässä laissa tarkoitettua opetusta ja muita palveluja toiselta lukiokoulutuksen tai muun koulutuksen järjestäjältä, korkeakoululta, muulta julkiselta taholta taikka muulta yksityiseltä rekisteröidyltä yhteisöltä tai säätiöltä. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkima opetus ja palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:ssä ei erikseen todeta, että koulutuksen järjestäjä voi maksullisena palvelutoimintana järjestää tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta lukiokoulutuksen järjestäjille. Näin kuitenkin käytännössä toimitaan esimerkiksi tilanteessa, jossa lukiokoulutuksen järjestäjä hankkii ns. kaksois- tai kolmoistutkinnon suorittajille tai muille opiskelijoilleen koulutusta ammatillisen koulutuksen järjestäjältä. Tosiasiallisesti vakiintuneen käytännön mukaisesti näin on myös menetelty, vaikka erillistä säännöstä asiasta ei ole. Vuoden 2018 alusta voimaan tulleella ammatillisesta koulutuksesta annetulla lailla ei ole ollut tarkoitus muuttaa tätä vakiintunutta käytäntöä. Menettelyn olisi kuitenkin perusteltua ilmetä myös säännöksistä.

Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta tuli voimaan 1.8.2021 ja koulutusta aletaan järjestää 1.8.2022 lukien. Sen 7 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee koulutuksen toteuttamisessa olla yhteistyössä perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä koulutuksen järjestämiseksi tarpeellisten nuorisotyötä tekevien julkisten tahojen ja yksityisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Koulutuksen järjestäjä voi täydentää järjestämäänsä koulutusta hankkimalla tässä laissa tarkoitettua koulutusta kunnalta, perusopetuslain 7 tai 8 §:ssä tarkoitettulta perusopetuksen järjestäjältä taikka ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjältä, muulta julkiselta taholta taikka muulta yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä. Koulutuksen osan osaamisen arviointi voidaan kuitenkin hankkia vain sellaiselta opetuksen tai koulutuksen järjestäjältä, jolla lain mukaan on oikeus kyseisen koulutuksen osaamisen arviointiin. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkima koulutus järjestetään tämän lain mukaisesti.

Säännös mahdollistaa tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta järjestävälle koulutuksen hankinnan myös ammatillisen koulutuksen järjestäjältä. Näin ollen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:ään olisi perusteltua lisätä myös viittaus tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 7 §:ään.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 3 §:n 3 momentin mukaan vapaan sivistystyön oppilaitosten tulee olla yhteistyössä muiden alueella toimivien tai valtakunnallisten vapaan sivistystyön oppilaitosten, koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat säännöksen nojalla tehneet yhteistyötä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa ja hankkineet ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaista koulutusta, kuten tutkinnon osia, opiskelijoilleen. Kansanopistojen vapaan sivistystyön oppivelvollisuuskoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyvissä suuntautumisopinnoissa todetaan, että kansanopistot voivat tarjota osana suuntautumisopintoja muun muassa osia ammatillisen koulutuksen opinnoista. Näin ollen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:ään olisi perusteltua lisätä myös viittaus vapaasta sivistystyöstä annetun lain 3 §:n 3 momenttiin.

Aikuisten perusopetuksesta säädetään perusopetuslain (628/1998) 46 §:ssä. Pykälän 6 momentissa todetaan, että opetuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä alueella toimivien ammatillisen koulutuksen ja muun koulutuksen järjestäjien kanssa. Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan voi sisältyä opiskelujaksoja muissa oppilaitoksissa sekä työelämään tutustumista. Pykälän 7 momentin mukaan sen lisäksi mitä 4 §:ssä säädetään opetuksen järjestäjä voi hankkia lukutaitovaiheen opetusta kunnalta tai kuntayhtymältä, 7 tai 8 §:ssä tarkoitetulta perusopetuksen järjestäjältä sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tai ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetuilta koulutuksen järjestäjiltä.

Viittauksilla kumottuihin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin ja ammatillisesta peruskoulutuksesta annettuun lakiin tarkoitetaan lakia ammatillisesta koulutuksesta (531/2017). Aikuisten perusopetusta antavat perusopetuksen järjestäjät ovat mainittujen säännösten nojalla tehneet yhteistyötä ja hankkineet koulutusta ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä. Siten ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 31 §:ään olisi perusteltua lisätä myös viittaus aikuisten perusopetusta koskevan perusopetuslain 46 §:n 6 momentin mukaiseen yhteistyövelvoitteeseen sekä 7 momentin mukaiseen hankintaan.

Ammattikorkeakoululain 6 §:n mukaan ammattikorkeakoulun tulee tehtäviään suorittaessaan olla erityisesti omalla alueellaan yhteistyössä elinkeino- ja muun työelämän kanssa sekä tehdä yhteistyötä suomalaisten ja ulkomaisten korkeakoulujen samoin kuin muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjät ovat toimineet myös yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa tarjoten maksullisena palvelutoimintana käytännön opetusta ammattikorkeakoulujen opiskelijoille. Jatkuvan oppimisen osalta korostuu tarve koulutusmuodot ja –asteet ylittävälle koulutustarjonnalle. Näin ollen olisi perusteltua lisätä pykälään viittaus mainittuun ammattikorkeakoululain pykälään.

3 Tavoitteet

Esityksessä esitettyjen muutosehdotusten tavoitteena olisi parantaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 33 ja 35 §:ssä säädetyn koulutuksen järjestämismahdollisuuksia. Mainittujen pykälien nojalla koulutuksen järjestäjän on mahdollista järjestää ammatillista koulutusta Euroopan talousalueen ulkopuolella. Tällöin Suomessa sovellettavat tutkinnon perusteet eivät pääsääntöisesti ole sellaisenaan suoraan sovellettavissa eikä tutkintokoulutuksen järjestäminen Suomen ulkopuolella ole siten mahdollista. Tämän vuoksi esitetään, että Opetushallitus voisi

poiketa tutkinnon perusteissa Suomessa sovellettavista tutkinnon perusteista mainittua koulutusta varten. Tämä varmistaisi, ettei mainitun lain 33 ja 35 §:ssä tarkoitetun koulutuksen järjestämiselle olisi tältä osin esteitä. Samalla tavoitteena olisi turvata tutkintokoulutuksen laatua edellyttämällä koulutuksen järjestäjältä Opetushallituksen myöntämää lupaa soveltaa tutkinnon perusteiden sisältämää poikkeusta.

Maksullista palvelutoimintaa koskevan muutosesityksen tavoitteena olisi selkeyttää oikeustilaa siten, että laissa säädettäisiin, että koulutuksen järjestäjä voisi järjestää tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana myös muiden opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kuin ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa. Tosiasiallisesti vakiintuneen käytännön mukaisesti näin on myös menetelty, vaikka siitä ei ole nimenomaisesti säädetty.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin lisättäisiin uusi 15 a §, jolla Opetushallitukselle annettaisiin toimivalta poiketa 15 §:ssä tarkoitetuissa tutkinnon perusteissa tutkintovientiä varten välttämättömiltä osin Suomessa käytettävien tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksesta tai osaamistavoitteista. Poikkeamiset liittyisivät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin. Mainitun poikkeuksen käyttäminen tutkintovientiin olisi uuden 15 b §:n nojalla luvanvaraista.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain maksullista palvelutoimintaa koskevaa 31 §:ää muutettaisiin siten, että koulutuksen järjestäjä voisi järjestää tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana, jos kyseessä on 1) 30 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta, 2) lukiolain 8 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta, 3) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta, 4) vapaasta sivistystyöstä annetun lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu yhteistyö, 5) perusopetuslain 46 §:n 6 momentissa tarkoitettu yhteistyö tai 7 momentissa tarkoitettu hankinta tai 6) ammattikorkeakoululain 6 §:ssä tarkoitettu yhteistyö.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole kunta- eikä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Ehdotetut muutokset eivät lisää valtion tai kuntien menoja. Esityksessä esitetään, että Opetushallitus voisi tehdä poikkeuksia tutkinnon perusteissa tutkintovientiä varten. Kysymyksessä olisi uusi lakisääteinen tehtävä Opetushallitukselle.

Opetushallitus on laatinut tutkintoviennissä käytettäviä tutkinnon perusteita osana vuonna 2017 käynnistynyttä koulutusvientikokeilua. Kokeilussa tutkintoviennissä käytettävien tutkinnon perusteiden laadintakustannukset ovat olleet noin 8 300 euroa per peruste, josta käännöskustannusten osuus on noin 3 000 euroa. Jatkossa työtä ei vaadittaisi yhtä paljon, sillä tutkintoviennissä olisi tarkoitus käyttää 15 §:ssä tarkoitettuja perusteita ja ehdotetun 15 a §:n nojalla tehtyjä poikkeuksia. Lisäksi tutkintoviennissä käytettäviä tutkinnon perusteita ei enää käännettäisi englanniksi, kuten koulutusvientikokeilussa on tehty, vaan perusteet ja niihin tehtyt poikkeukset annettaisiin suomeksi. Opetushallitus arvioi perustuen kokeiluaikaiseen työmäärään, että tutkintoviennissä käytettävien perusteisiin sisältyvien poikkeusten laadintakustannukset olisivat 4 600 euroa per peruste ja ylläpitokustannukset olisivat noin 460 euroa per tutkinnon peruste.

Vuodelle 2022 Opetushallitus arvioi kokeilussa mukana olleiden tutkintojen osalta laatimiskustannuksiksi 26 000 euroa (13 x 2 000 euroa / tutkinnon peruste) ja uusien tutkintojen osalta 20 000 euroa (4 x 5 000 euroa / tutkinnon peruste). Jatkossa uusia poikkeuksia laadittaisiin arviolta viiteen uuteen tutkinnon perusteeseen vuosittain. Tavoitteena on, että poikkeuksen laatiminen olisi tulevaisuudessa osa normaalia perusteiden uusinta- ja laatimistyötä, jolloin pitkällä aikavälillä myös kustannukset olisivat osa normaalia perusteiden laatimiskustannuksia eikä selkeästi eriteltävissä oleva kustannuserä. Kustannukset katettaisiin ensisijaisesti Opetushallituksen toimintamenomäärärahojen puitteissa. Tarvittaessa opetus- ja kulttuuriministeriö myöntäisi Opetushallitukselle lisärahoitusta valtion talousarviossa ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteisiin menoihin varatuista määrärahoista. Mahdollisen lisärahoituksen tarpeesta ja määrästä sovittaisiin osana vuotuisia tulossopimusneuvotteluita.

Tutkinnon perusteiden sisältämän poikkeuksen soveltaminen olisi luvanvaraista. Koulutuksen järjestäjän olisi haettava siihen lupa Opetushallitukselta. Tällöin Opetushallituksella olisi tieto siitä, mitä tutkinnon perusteisiin sisältämää poikkeusta mikin koulutuksen järjestäjä käyttää tutkintoviennissä. Opetushallitus arvioisi lupaa myöntäessään tarkemmin koulutuksen järjestäjän edellytykset soveltaa tutkinnon perusteisiin tehtyä poikkeusta. Opetushallituksen työnä olisi käsitellä lupahakemukset. Hakemuksiin pyydetäisiin tutkintovientitoimikunnalta lausunto ja tämän lisäksi hakemukset kävisivät läpi Opetushallituksen sisäiset hallinnolliset prosessit. Koulutuksen järjestäjältä perittäisiin luvasta annettavasta päätöksestä maksu, jolla katettaisiin hakemuksen käsittelystä Opetushallitukselle aiheutuvat kustannukset.

Esityksessä ehdotetaan säädettävän tutkintovientitoimikunnasta, jonka Opetushallitus asettaisi aina kolmen vuoden määräajaksi. Tutkintovientitoimikunnan jäsenten palkkioiden maksamisesta ja muista toimikuntatyöstä aiheutuvista kustannuksista vastaisi Opetushallitus. Opetushallitus arvioi, että tutkintovientitoimikunta kokoustaisi neljästä kuuteen kertaan vuodessa. Yhden kokouksen arvioitu työmäärä Opetushallituksessa olisi kaksi työpäivää. Näin ollen tutkintovientitoimikunnasta aiheutuva vuosittainen työmäärä Opetushallitukselle olisi arvioilta kahdeksasta kahteentoista työpäivään. Kustannukset katettaisiin ensisijaisesti Opetushallituksen toimintamenomäärärahojen puitteissa. Tarvittaessa opetus- ja kulttuuriministeriö voisi myöntää Opetushallitukselle lisärahoitusta tutkintovientitoimikunnan kustannuksiin valtion talousarviossa ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteisiin menoihin varatuista määrärahoista. Mahdollisen lisärahoituksen tarpeesta ja määrästä sovittaisiin osana vuotuisia tulossopimusneuvotteluita.

Tutkintovientitoimikuntaa on pilotoitu osana koulutusvientikokeilua syksystä 2020 lähtien. Opetushallituksen tähänastisiin kokemuksiin perustuvan arvion mukaan tutkintovientitoimikunnan kustannukset olisivat vuosittain noin 12 000 euroa.

Ehdotetulla muutoksella olisi taloudellisia vaikutuksia tutkintovientiä tekeviin ammatillisen koulutuksen järjestäjiin. Ehdotetussa mallissa koulutuksen järjestäjä maksaisi luvasta käyttäen tutkinnon perusteisiin tehtyä poikkeusta sekä sen kääntämisestä tutkintovientiä varten. Tämä olisi perusteltua, koska kysymys on koulutuksen järjestäjän liiketoiminnasta, josta se kantaa myös taloudellisen riskin. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 36 §:n 2 momentin nojalla koulutuksen järjestäjän on perittävä 33 §:n 1 momentissa tarkoitettulta koulutuksen tilaajalta tai 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulta opiskelijalta vähintään koulutuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset kattava maksu. Koulutuksen järjestäjän olisi siten tarkoitus kattaa luvasta ja tutkinnon perusteiden kääntämisestä aiheutuvat kustannukset tutkintoviennistä liiketoimintana saaduilla varoilla. Näin ollen koulutuksen järjestäjänä oleville ja mahdollisesti lain 33 tai 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta järjestäville kunnille tai kuntayhtymille ei syntyisi eikä saisi-

kaan syntyä julkisella rahoituksella katettavia kustannuksia. Kokeilussa mukana olleet koulutuksen järjestäjät ovat olleet valmiita ottamaan käännoistyön ja siitä aiheutuvat kustannukset vastuulleen nopeuttaakseen vientiprosessia.

Koulutusvientikokeilussa vuonna 2020 tehdyn ammatillisten tutkintojen viennin vaikuttavuusselvityksen mukaan suurin osa kyselyyn vastanneista koulutuksen järjestäjistä odotti koulutusviennistä kustannukset ylittävää lisärahoitusta. Merkittävää lisäystä rahoitukseen ei kuitenkaan vielä pystytty osoittamaan, sillä asiakassuhteiden luonti vaatii pitkäkestoista työtä. Lisäksi ammatillisen tutkintokoulutuksen toteutus on sopeutettava voimakkaasti kohdemaan olosuhteisiin, mikä vähentää tuotteiden skaalattavuutta ja pienentää odotettavissa olevia tuottoja. Kyselyyn vastanneet uskovat kuitenkin tutkintoviennin tuovan lisärahoitusta pidemmällä aikavälillä, sillä suomalainen ammatillisen koulutuksen malli on saanut tutkintovientikoulutusten kautta näkyvyyttä kohdemaissa. Selvitys on luettavissa osoitteessa https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Ammatillisen_tutkintoviennin_vaiuttavuusselvitys_VETFI2020.pdf.

4.2.2 Viranomaisvaikutukset

Ehdotettu muutos mahdollistaisi yhteneviin tutkinnon perusteisiin perustuvan tutkintoviennin järjestämisen myös koulutusvientikokeilun päätyttyä. Muutos purkaisi koulutusviennin esteitä, ja sillä varmistettaisiin koulutuksen yhdenmukaisuus ja laatu. Samalla olisi mahdollista varmistaa ammatillisen koulutusviennin koordinoinnin jatkuminen. Ehdotettu muutos mahdollistaisi kaikkien koulutuksen järjestäjien pääsyn tutkintovientimarkkinoille siten, että ne voisivat saada lupaa hakemalla sovellettavaksi Opetushallituksen nimenomaan tutkintovientiä varten tutkinnon perusteissa määräämät poikkeukset. Koulutusvientikokeilussa olleiden järjestäjien kokeilulupaa on mahdollista jatkaa marraskuuhun 2022 saakka, jolloin nämä järjestäjät voisivat soveltaa kokeilussa käytössä olleita tutkintovientiä varten laadittuja tutkinnon perusteita mainittuun ajankohtaan saakka.

Opetushallitus laatii tutkinnon perusteet yhteistyössä työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa kutakin tutkintorakenteessa olevaa ammatillista tutkintoa varten. Tutkinnon perusteissa määrätään muun muassa tutkintonimikkeistä, tutkinnon osaamisaloista, tutkinnon muodostumisesta pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista, tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista sekä osaamisen arvioinnista. Jatkossa tutkinnon perusteissa määrättäisiin myös mahdollisuudesta poiketa tutkinnon ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista lain 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta varten. Opetushallitus valmistelisi tutkintoviennissä käytettävät poikkeukset yhteistyössä tutkintovientitoimikunnan kanssa. Kaikilla tutkintovientiä tekevillä koulutuksen järjestäjillä tulisi olla Opetushallituksen myöntämä lupa tutkintovientiä varten laadittujen tutkinnon perusteiden käyttöön. Koulutuksen järjestäjät olisivat myös velvollisia toteuttamaan tutkintovientikoulutuksen ja opiskelijoiden osaamisen arvioinnin tutkinnon perusteiden mukaisesti vastaavasti kuin muutoinkin ammatillisessa koulutuksessa. Kun kaikki samaa ammatillista tutkintoa vievät koulutuksen järjestäjät toteuttavat koulutuksen ja osaamisen arvioinnin samojen perusteiden pohjalta, varmistetaan tutkintovientinä toteutettavan tutkintokoulutuksen yhdenmukaisuus. Samojen yhteistyössä työelämän ja tutkintovientitoimikunnan kanssa laadittujen perusteiden käyttö varmistaa osaltaan myös tutkintokoulutuksen ja sen tuottaman osaamisen laatua, sillä tutkinnon perusteissa on määrätty osaamisen arvioinnista, muun muassa siitä, millaisella osaamisella opiskelija voi saada alimman hyväksytyn tai muun arviointiasteikon mukaisen arvosanan.

Lupamenettelyn myötä Opetushallituksella olisi ajantasainen tieto siitä, mitä tutkintoja viedään, kuinka paljon niitä viedään ja minne niitä viedään sekä mitkä koulutuksen järjestäjät osallistuvat tutkintovientiin. Opetushallitus voisi hyödyntää saamaansa tietoa paitsi tutkintoviennin seurannassa myös tutkinto- ja koulutusviennin tukemisessa sekä laadunvarmistamisessa. Tutkinto- ja

koulutusviennin edistäminen on osa Opetushallituksen tehtäviin kuuluvaa koulutuksen kansainvälisyyden edistämistä.

Suomalaisista tutkinnoista kiinnostuneet tilaajat haluavat usein varmistaa tutkinnon ja koulutuksen laadun. Opetus- ja kulttuuriministeriö on koulutuksen järjestäjän pyynnöstä antanut englanninkielisen todistuksen siitä, että kyseisellä koulutuksen järjestäjällä on voimassa oleva ministeriön myöntämä ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa. Tämä on edistänyt sopimusten syntymistä. Tätä menettelyä on tarkoitus jatkaa myös koulutusvientikokeilun päätyttyä koulutusviennin edistämiseksi. Opetushallitus voisi jatkossa vastaavasti pyydettäessä vahvistaa, että koulutuksen järjestäjällä on lupa soveltaa tutkintoviennissä käytettävää tutkinnon perusteiden sisältämää poikkeusta. Luvan omaavalla järjestäjällä olisi joka tapauksessa käytössään Opetushallituksen antama päätös. Moni tilaaja haluaa tällaisia viranomaisten antamia todistuksia vakuuttukseksi, että koulutuksen tarjoaja ei ole epärehellinen ja että koulutus on laadukasta ja Suomen tutkinto- ja koulutusjärjestelmän mukaista. Todistusten antaminen ei lisäsi merkittävästi opetus- ja kulttuuriministeriön eikä Opetushallituksen työtä verrattuna nykytilanteeseen eikä näin ollen vaatisi lisäresursseja. Todistusten laatimista voitaisiin myös automatisoida, mikä nopeuttaisi prosessia. Todistusten antaminen hoidettaisiin virkatyönä.

Esityksessä ehdotetaan säädettävän tutkintovientitoimikunnasta. Kyseessä olisi uusi lakisääteinen toimikunta, jonka kokoonpano mukailisi soveltuvin osin työelämätoimikuntien kokoonpanoa. Toimikunnan tehtävänä olisi seurata lain 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta, mitä varten toimikunnan tulisi tehdä tiivistä yhteistyötä mainittujen lainkohtien mukaista koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Opetushallituksen tehtävänä olisi asettaa tutkintovientitoimikunta sekä huolehtia toimikunnan maksuliikenteestä, kirjanpidosta ja arkistosta. Kyseessä olisi uusi lakisääteinen tehtävä Opetushallitukselle. Tutkintovientitoimikuntaa on kuitenkin pilotoitu osana koulutusvientikokeilua syksystä 2020 lähtien, joten Opetushallituksella on kokemusta toimikuntatyöstä ja tietoa sen vaatimasta työmäärästä. Pilotointivaiheessa hyväksi havaittuja toimintatapoja ja valmiita yhteistyösuhteita olisi mahdollista hyödyntää toimikunnan toiminnassa, mikä sujuvoittaisi lakisääteisen toiminnan käynnistämistä.

Lain 31 §:ää koskevalla muutoksella korjattaisiin pykälän sanamuoto vastaamaan voimassa olevaa vakiintunutta käytäntöä, jonka mukaan pykälässä tarkoitettua maksullista palvelutoimintaa harjoitetaan myös muiden järjestämisluvan tai ylläpitöluvan saaneiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Menettelyn tuominen säädöstasolle selkeyttäisi oikeustilaa.

Ehdotettu 31 §:n muutos ei muuttaisi koulutuksen järjestäjien välisen hankinnan nykyisiä menettelyitä. Muissa koulutusta koskevissa laeissa ei ole vastaavaa maksullista palvelutoimintaa koskevaa nimenomaista säännöstä, vaan on vakiintuneesti katsottu, että järjestämisluvan alaisen koulutuksen myynti toiselle järjestämisluvan saaneelle koulutuksen järjestäjälle on mahdollista ilman erillistä säännöstä, jos toiselle koulutuksen järjestäjälle on laissa säädetty lupa koulutuksen hankkimiseen tai yhteistyövelvoite. Koska ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa kuitenkin nimenomaisesti säädetään maksullisesta palvelutoiminnasta koulutuslaeissa säädetyn koulutuksen hankinnan vastinparina ammatillisen koulutuksen järjestäjän osalta, on oikeustilan selkeyttämiseksi perusteltua säätää vastaavasta menettelystä myös muiden järjestämisluvan saaneiden toimijoiden osalta.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettu uusi 15 a § mahdollistaisi yhteneviin tutkinnon perusteisiin perustuvan tutkintovien-
nin järjestämisen koulutusvientikokeilun päätyttyä. Säännöksellä varmistettaisiin tutkintovien-
tikoulutuksen yhdenmukaisuus ja vahvistettaisiin tutkintovientikoulutuksen ja opiskelijan osaa-

misen arvioinnin laatua luvussa 4.2.2 kuvatulla tavalla. Muutos turvaisi tutkintovientiopiskelijoiden asemaa, kun perusteissa selkeästi yksilöitäisiin tutkintoviennissä käytetyn tutkinnon perusteen poikkeamat.

Määräyksen avulla varmistettaisiin, että tutkintovientikoulutukseen osallistuneilla opiskelijoilla on sama keskeinen ja alan työelämässä menestymisen näkökulmasta välttämätön osaaminen kuin Suomessa käytettävien tutkinnon perusteiden mukaisen tutkinnon suorittaneilla. Vaikka tutkintovientikoulutuksen opiskelijat kouluttautuvat ensisijaisesti työllistyäkseen tutkintovien-
nin kohdemaiden työmarkkinoille ja tutkintojen perusteisiin sisältyvät poikkeukset laadittaisiin sen mukaisesti, voi suomalainen tutkinto innostaa heitä hakeutumaan myöhemmin töihin tai jatko-opiskelemaan Suomeen. Ehdotetun poikkeamismahdollisuuden ansiosta poikkeukset Suomessa käytettäviin tutkinnon perusteisiin olisivat yksilöitävissä ja todennettavissa. Tämä helpottaisi tutkintovientikoulutuksessa tutkinnon suorittaneen henkilön työllistymistä Suomen työmarkkinoille sekä säänneltyjen ammattien osalta Suomeen työllistymisen kannalta oleellisen osaamisen arviointia ja mahdollisten osaamisvajeiden paikkaamista. Myös pääsy jatko-opintoihin Suomessa helpottuisi, kun aiempi osaaminen on todennettu suomalaisen koulutusjärjestelmän mukaisella tutkinnolla.

Ammatillisten tutkintojen viennin vaikuttavuusselvityksen (https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Ammatillisen_tutkintoviennin_vaikeuttavuusselvitys_VETFI2020.pdf) mukaan suomalaisia ammatillisia tutkintoja ja tutkinnon osia ovat maailmalla opiskelleet ja suorittaneet esimerkiksi paikallisessa ammatillisessa koulutuksessa olevat opiskelijat, ammatillisten oppilaitosten opettajat, yritysten esimiehet sekä suomalaisen koulutusvientiyrityksen ope-
roiman koulun koulunkäynnin ohjaajat. Tutkintokoulutuksen opiskelijat kokevat, että tutkinto-
koulutus on vahvistanut heidän käytännön taitojaan ja osaamistaan sekä auttanut täsmen-
mään urasuunnitelmia ja jatko-opintomahdollisuuksia. Lisäksi opiskelijat ovat saaneet uusia näkökulmia ja toimintakulttuuria omaan työhön tai käynnistäneet yritystoiminnan jo koulutuk-
sen aikana. Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna opiskelijoiden toimeentulo ja sosiaalinen sta-
tus on parantunut. Parhaimmillaan suurin osa tutkinnon suorittaneista on työllistynyt tai perus-
tanut oman yrityksen tai saanut monipuolisempia ja vaativampia töitä. Tutkinnon suorittami-
nen on edesauttanut myös pääsyä jatko-opintoihin korkea-asteelle.

Tutkintovienti vaikuttaa vaikuttavuusselvityksen mukaan paitsi tutkintoviennin kohteena ole-
viin opiskelijoihin, myös heidän taustayhteisöihinsä ja koulutuksen rahoittajiin eli tutkinto-
viennin asiakkaisiin. Tutkinnon suorittaneiden taustayhteisöt kokevat, että tutkintokoulutus on
käynnistänyt kohdemaan oppilaitosten työelämäyhteistyön tai laajentanut sitä. Lisäksi taust-
yhteisöjen oma osaaminen on kehittynyt ja systemaattinen kehitystyö lisääntynyt. Käytössä
olevia resursseja ja osaamista osataan hyödyntää tehokkaammin kuin aiemmin. Rahoittajat ko-
kevat erityisesti yhdessä tekemisen kulttuurin ja vuorovaikutuksen paikallisella tasolla vahvis-
tuneen sekä työyhteisön osaamisen, näkyvyyden ja imagon parantuneen. Tästä syystä rahoitta-
jat haluavat hyödyntää suomalaista koulutusmallia aiempaa systemaattisemmin oman ja alu-
eensa toiminnan kehittämisessä myös jatkossa.

Ammatillisten tutkintojen viennin vaikuttavuusselvityksen mukaan tutkintovienti on vaikutta-
nut muun muassa opetushenkilöstön osaamiseen, organisaation tukipalveluihin sekä koulutuk-
sen järjestäjän näkyvyyteen ja imagoon. Koulutusviennin myötä kansainvälistä osaamista ke-
hitetään ammatillisissa oppilaitoksissa entistä systemaattisemmin. Kansainvälisyysosaaminen
on esimerkiksi integroitu osaksi oppilaitoksen osaamiskartoituksia. Tutkintoviennissä mukana
olevien henkilöiden kansainvälisyysosaaminen, kielitaito, kulttuurien tuntemus, asiakaslähtöi-
nen ajattelu sekä tuotteistamis- ja markkinointiosaaminen ovat vahvistuneet. Tutkintovienti on
avannut henkilöstölle uusia mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan ja luoda uudenlaisia

urapolkuja. Koulutuksen järjestäjät ovat kehittäneet myös kukin omaa opintohallintojärjestelmäänsä, jotta tutkintovientikoulutuksissa opiskelevat voidaan erottaa helposti kotimaisella rahoituksella opiskelevista tutkinto-opiskelijoista. Myös henkilöstön työajan suunnittelua ja laskutus- ja sopimuskäytänteitä on kehitetty. Osa kyselyyn vastanneista koulutuksen järjestäjistä kokee näkyvyyden ja tunnettuuden kansainvälisenä toimijana lisääntyneen erityisesti kotimaassa. Näistä positiivisista vaikutuksista hyötyvät välillisesti myös suomalaiset ammattiin opiskelevat.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Vaihtoehtoisesti tutkintovientiä olisi mahdollista toteuttaa niin, että ammatillisen koulutuksen järjestäjät päättäisivät itsenäisesti, millä tavoin ne muokkaavat Opetushallituksen lain 15 §:n nojalla laatimia tutkinnon perusteita tutkintoviennin tarpeisiin. Suomessa käytettävistä tutkinnon perusteista olisi kuitenkin tällöin käytössä useita eri versioita riippuen tutkintovientiä tekevistä koulutuksen järjestäjistä ja tutkintoviennin kohdemaista. Tutkinnon perusteita voitaisiin muokata jopa saman kohdemaan sisällä eri kohderyhmien tarpeisiin. Poikkeamat Suomessa käytössä olevista tutkinnon perusteista olisivat erilaisia eri tutkintovientikoulutuksissa, eikä millään taholla olisi koottua tietoa siitä, miten Suomessa käytettävistä tutkinnon perusteista on missäkin tutkintovientikoulutuksessa poikettu. Tutkintovientikoulutukseen osallistuneiden opiskelijoiden todistukset eivät olisi vertailukelpoisia, ja niiden perusteella olisi vaikea päätellä, mitä opiskelija todellisuudessa osaa ja mitä ei.

Esillä on ollut myös vaihtoehto, jossa Opetushallitukselle annettaisiin toimivalta määrätä tutkinnon perusteet tutkintovientiä varten koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. Perusteet olisivat maksulliset, ja niissä voitaisiin poiketa tätä esitystä vastaavalla tavalla välttämättömiltä osin niistä tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista, jotka liittyvät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin. Lisäksi esillä on ollut malli, jossa Opetushallitus antaisi tutkintovientiä varten tutkintovientitoimikunnan esityksestä omat tutkinnon perusteet.

Tämän esityksen lausuntokierroksella oli vaihtoehto, jossa Opetushallitus antaisi tutkinnon perusteiden sijaan koulutuksen järjestäjän hakemuksesta päätöksen siitä, miten koulutuksen järjestäjä voisi poiketa Suomessa käytettävistä tutkinnon perusteista tutkintoviennissä. Esityksestä saadun lausuntopalautteen perusteella mallia pidettiin kuitenkin hallinnollisesti liian raskaana tapana poiketa Suomessa käytettävistä tutkinnon perusteista. Lisäksi vaarana olisi, että samaa tutkintoa koskien annettaisiin useita eri sisältöisiä päätöksiä 15 §:ssä tarkoitettusta tutkinnon perusteista poikkeamiseen. Tutkintovientikoulutuksen opiskelijan näkökulmasta tilanne olisi hyvin samankaltainen kuin silloin, jos koulutuksen järjestäjät saisivat itsenäisesti päättää tutkinnon perusteista poikkeamisesta.

Lausuntokierroksella saadun kriittisen palautteen vuoksi tässä esityksessä esitetään, että Opetushallitus voisi määrätä tutkinnon perusteissa poikkeuksista tutkintovientiä varten.

Opetushallitus valmistelisi tutkinnon perusteiden sisältämät poikkeamat suhteessa Suomessa käytettäviin tutkinnon perusteisiin yhdessä tutkintovientitoimikunnan kanssa. Lisäksi Opetushallitus voisi hyödyntää myös muun muassa alakohtaisten asiantuntijoidensa ja työelämätoimikuntien osaamista. Näin varmistettaisiin, että poikkeamat ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista olisivat laajuudeltaan ja merkittävyydeltään sellaisia, että keskeinen ammattitaito yhä saavutettaisiin myös tutkintoviennissä.

Esitetty menettelytapa varmistaisi, että Opetushallitus ei joutuisi käsittelemään useita samoja tutkintoja koskevia poikkeamishakemuksia ja tekemään niistä erillisiä päätöksiä. Esitetty malli

olisi etenkin koulutuksen järjestäjän näkökulmasta hallinnollisesti kevyt tapa mahdollistaa poikkeamat suhteessa Suomessa käytettäviin tutkinnon perusteisiin. Se varmistaisi lisäksi, että poikkeamiselle lain 15 §:ssä tarkoitetuista tutkintojen perusteista olisi tutkintokohtaisesti yhtenevät perusteet. Esityksessä esitetty lupamenettely puolestaan varmistaisi, että koulutuksen järjestäjällä olisi riittävät edellytykset määräyksen soveltamiseen.

6 Lausuntopalaute

6.1 Lausuntokierros

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta oli lausuntokierroksella 14.4.2021—14.5.2021. Lausuntoja annettiin kaikkiaan 22 kappaletta.

Lausunnonantajat pitivät yleisesti ottaen koulutusviennin edistämistä tarpeellisenä ja tärkeänä. Myös esityksessä ehdotettua tutkintovientimahdollisuuksien avaamista myös muille kuin nykyisen voimassa olevan kokeiluluvan saaneille järjestäjille pidettiin hyvänä ja kaivattuna muutoksena. Sen sijaan ehdotettua poikkeuslupamenettelyä pidettiin laajasti ottaen liian raskaana ja työmäärää merkittävästi lisäävänä.

Maksullista palvelutoimintaa koskevan pykälämuutoksen päivittämistä pidettiin kannatettavana. Suomen Kuntaliitto esitti lausunnossaan selvitettäväksi olisiko tarpeen, että 31 §:ään sisällyttäisiin myös viittaus ammattikorkeakouluihin. Esitystä on muutettu siten, että 31 §:ssä olisi viittaus myös ammattikorkeakoululain 6 §:ään.

Poikkeuslupamenettelyn osalta lausunnoissa tuotiin ilmi sen käyttöönoton myötä mahdollisesti ilmenevät ongelmat. Huolta herätti esitetyn toimintamallin kokeilemattomuuden ja Opetushallituksen resurssien lisäksi erityisesti se, että toimintamallista saattaisi seurata tilanne, jossa samasta tutkinnosta voitaisiin antaa useita keskenään erilaisia poikkeuslupia. Tämä tekisi poikkeuslupien vertailukelpoisuudesta ja laadunvalvonnasta huolehtimisen käytännössä mahdottomaksi. Myös oikeusministeriö katsoi lausunnossaan, että hakemusta ja päätöksentekoa koskevien kriteerien jäädessä avoimeksi, pelkästään koulutuksen järjestäjien erilaisten hakemusten perusteella saman tutkintonimikkeen omaavat ulkomaiset tutkinnot muodostuisivat todennäköisesti keskenäänkin hyvin erilaisiksi. Viimeksi mainitussa lausunnossa on tulkittava tarkoitettua tutkintonimikkeellä tutkinnon nimeä.

Esitystä on lausuntopalautteen perusteella muutettu siten, että esityksessä ehdotetaan, että Opetushallitus voisi poiketa 15 §:ssä tarkoitetuissa tutkinnon perusteissa välttämättömiltä osin tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista tutkintovientiä varten.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan tutkinnon perusteista poikkeamista koskevaa päätöksentekoa rajaavien kriteerien jäävän ehdotuksen perusteella epätasmoisiksi. Lausunnon mukaan epäselväksi jää esimerkiksi, kuinka paljon ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista voitaisiin poiketa niin, että tutkinnon voitaisiin vielä katsoa varmistavan tarvittava osaamistaso ja vastaavan suomalaista ammatillista tutkintoa. Esitystä on tältä osin täsmennetty siten, että poikkeaminen olisi mahdollista vain muiden kuin keskeisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden osalta.

Oikeusministeriö katsoi lisäksi ehdotuksen antavan Opetushallitukselle hyvin laajan harkintavallan päättää normista poikkeamisesta yksittäistapauksessa. Toimivalta tulisikin lausunnon

mukaan sitoa huomattavasti täsmällisempiin ja tarkkarajaisempiin, laissa säädettyihin, harkintaa enemmän ohjaaviin edellytyksiin. Tältä osin säännöskohtaisiin perusteluihin on täsmennetty esimerkein poikkeamiseen liittyviä tilanteita.

Esityksestä jää oikeusministeriön lausunnon mukaan avoimeksi myös se, millaisen pätevyyden tai kelpoisuuden poikkeamispäätöksen mukaiset tutkinnot tuottaisivat Suomessa ja olisivatko ne suoraan vertailukelpoisia vastaavan, Suomessa suoritetun ammatillisen tutkinnon kanssa. Esitykseen on lisätty kappale 3.2.3 yhteiskunnallisista vaikutuksista, jossa tätä asiaa on arvioitu.

6.2 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Lainsäädännön arviointineuvosto antoi lausuntonsa neuvostolle 6.9.2021 toimitetun esitysluonnoksen perusteella, jossa oli otettu huomioon lausuntokierroksella esitykseen annettu palaute ja sen pohjalta tehdyt muutokset. Arviointineuvosto katsoi launnossaan, että luonnos on puutteellinen säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjeen näkökulmasta. Arviointineuvoston launnossa on luetteloitu esitysluonnoksen keskeisimpiä kehittämiskohteita. Esitysluonnokseen tulee lausunnon mukaan lisätä ehdotetun lain tavoite, minkä lisäksi taloudellisia vaikutuksia tulisi käsitellä tarkemmin. Esitysluonnoksessa tulisi esittää myös tarkempia arvioita vaikutuksista ammatillisen koulutuksen eri järjestäjien, tilaajan ja opiskelijan näkökulmista. Lisäksi tulisi tehdä ehdotus, miten lain seuranta ja jälkiarviointia on tarkoitus tehdä.

Hallituksen esitystä on arviointineuvoston launnossa esitettyjen huomioiden pohjalta tarkennettu siten, että esitysluonnokseen on lisätty kappale 3 muutosehdotusten tavoitteista. Esityksen vaikutuksia on täsmennetty arviointineuvoston esittämällä tavalla. Lisäksi esitykseen on lisätty kappale 10 toimeenpanosta ja seurannasta.

7 Säännöskohtaiset perustelut

15 a §. *Tutkinnon perusteista poikkeaminen 33 ja 35 §:ssä tarkoitetussa koulutuksessa.* Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi 15 a §, jolla annettaisiin Opetushallitukselle toimivalta määrätä 15 §:ssä tarkoitetuissa tutkinnon perusteissa poikkeuksista 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta varten. Opetushallitus valmistelisi tutkintoviennissä käytettävät poikkeukset yhteistyössä tutkintovientitoimikunnan kanssa. Esityksessä ehdotetaan säädettävän tutkintovientitoimikunnasta uudessa 121 a §:ssä.

Lain 15 § antaa Opetushallitukselle laajan määräyksenantovallan päättää tutkintorakenteeseen kuuluvien tutkintojen sisällöstä, esimerkiksi ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista. Ehdotettu 15 a § tarkentaa 15 §:n määräyksenantovaltuutta siten, että tutkintovientinä järjestettävässä koulutuksessa Opetushallitus voisi määrätä tietyistä poikkeuksista määräämiinsä tutkinnon perusteisiin. Opetushallitukselle säädettäisiin siten toimivalta poiketa omasta määräyksestään, ei jonkin toisen tahon antamasta normista tai päätöksestä.

Pykälän 1 momentin mukaan Opetushallitus voisi poiketa 15 §:ssä tarkoitetuissa tutkinnon perusteissa 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta varten välttämättömiltä osin sellaisista tutkinnon perusteiden mukaisista muista kuin keskeisistä ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista, jotka liittyvät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin. Koulutusvientikokeilun kokemusten perusteella tarve poiketa ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista vaihtelee tutkinnoittain hyvin paljon. Esimerkiksi tuotekehitystyön erikoisammattitutkinnon perusteiden osalta tarpeita poikkeamiseen ei ole ilmennyt, kun taas sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinnon perusteissa poikkeamia on kymmeniä yhtä osaamisalaa kohden. Tarkoitus on, että Opetushallitus valmistelisi poikkeuksen

ensi sijassa niihin tutkinnon perusteisiin, joihin sitä koulutuksen järjestäjä tai tutkintovientitoimikunta ehdottaa.

Tutkinnon perusteista kävisi selkeästi ilmi ne ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet, joista koulutuksen järjestäjä voisi tutkintoviennissä poiketa, sekä se, miten poikkeaminen on mahdollista. Poikkeaminen olisi säännöksen mukaan mahdollista vain välttämättömiltä osin lain 15 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden muista kuin keskeisistä ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista, jotka liittyvät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin. Opetushallituksen tutkinnon perusteisiin tekemät poikkeukset koskisivat saman sisältöisinä kaikkea EU- ja ETA-alueen ulkopuolella tapahtuvaa tutkintovientia.

Koulutusvientikokeilun yhteydessä selvisi, että poikkeamistarpeet liittyvät pääosin suomalaisten säädösten noudattamiseen, suomen ja ruotsin kieltä koskeviin kielitaitovaatimuksiin tai vähäisemmässä määrin maantieteellisestä sijainnista johtuviin erilaisiin olosuhteisiin. Suomessa käytettäviin tutkinnon perusteisiin sisältyy sellaisia kielitaitovaatimuksia tai Suomen lainsäädäntöön tai olosuhteisiin perustuvia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita, joille ei ole tarvetta tutkintoviennin kohdemaissa. Esimerkiksi Arabiemiraateissa tai Brasiliassa ei ole tarpeen ottaa huomioon pakkasen tai runsaan lumipeitteen vaikutusta maatalouteen tai rakentamiseen eikä Thaimaassa ole tarpeen osata sekä suomen että ruotsin kieltä. Tällaisista Suomeen sidoksissa olevista vaatimuksista pitäisi voida poiketa tutkintoviennissä, muutoin tutkintovientikoulutus ei vastaa tilaajan tarpeita eikä vientiä synny. Kokeilussa noudatettavissa perusteissa esimerkiksi lainsäädännön osalta muutettiin joitakin tutkintokohtaisia sanamuotoja sen sijaan, että ammattitaitovaatimuksia olisi poistettu. Keskeisistä ammattitaitovaatimuksista ei tingitty. Kokeilun perusteella vaikuttaisi siltä, että ammatillisten perustutkintojen yhteisten tutkinnon osien osalta mahdollisuudet poikkeamiseen kannattaisi määritellä samoin kaikkien perustutkintojen perusteissa.

Lakimuutos muuttaisi myös määräystä todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista. Opetushallitus määrää todistukseen ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista. Nykyisen todistusmääräyksen mukaan tutkintotodistukseen tai todistukseen tutkinnon osasta tai osista merkitään koulutusvientikokeilussa noudatettavan tutkinnon perusteen diaarinumero, joka viedään myös KOSKI-tietovarantoon (opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelu). Vastaavalla tavalla meneteltäisiin myös lakimuutoksen jälkeen, jotta tutkintoviennissä annettu tutkintotodistus tai muu todistus yksilöisi noudatetun tutkinnon perusteen ja sen sisältämän poikkeuksen. Opetushallitus valmistelisi muutoksen todistusmääräykseen siten, että se tulisi voimaan samaan aikaan lakimuutoksen kanssa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu perusteisiin tehtävä poikkeus olisi valmisteltava pykälän 2 momentissa ehdotetulla tavalla yhteistyössä tutkintovientitoimikunnan kanssa. Tutkintovientitoimikunnalla olisi tutkintovientiin liittyvää asiantuntemusta arvioida poikkeuksen tarvetta ja sisältöä. Lain 15 §:n 4 momentin mukaan Opetushallituksen on tutkinnon perusteita valmistellessaan tehtävä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän edustajien, koulutuksen järjestäjien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa sekä asianomaisen työelämätoimikunnan kanssa. Opetushallituksen olisi arvioitava tapauskohtaisesti, milloin sen olisi tehtävä yhteistyötä viimeksi mainittujen toimijoiden kanssa tutkinnon perusteisiin tehtävien poikkeuksien osalta. Ehdotetun säännöksen mukaan poikkeaminen varsinaisista perusteista olisi mahdollista vain muilta kuin keskeisiltä osin, joten Opetushallituksen olisi tarve tehdä yhteistyötä mainittujen toimijoiden kanssa ainakin silloin, kun poikkeamisen laajuuden ja merkityksellisuuden arvioiminen sitä edellyttää.

15 b §. *Lupa soveltaa 15 a §:ssä tarkoitettua tutkinnon perusteisiin tehtyä poikkeusta.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että 15 a §:n nojalla perusteisiin tehdyn poikkeuksen soveltaminen olisi luvanvaraista. Koulutuksen järjestäjä hakisi mainittua lupaa Opetushallitukselta, joka antaisi hakemukseen hallintopäätöksen. Opetushallituksen antamaan päätökseen voisi hakea muutosta siten kuin jäljempänä esityksessä ehdotetaan. Lupa myönnettäisiin erikseen kunkin perusteen osalta. Opetushallituksen olisi myönnettävä lupa, jos koulutuksen järjestäjällä on järjestämisluvassa määrätty oikeus järjestää tutkinnon perusteiden mukaista tutkintoa, tutkinnon osia sekä niihin valmistavaa tutkintokoulutusta. Lisäksi luvan myöntämisen edellytyksenä olisi, että järjestäjä esittää hakemuksen liitteenä perustellun suunnitelman siitä, miten se aikoo poikkeusta käytännössä soveltaa.

Mainittu lupa tarvittaisiin, jotta voitaisiin varmistua siitä, että koulutuksen järjestäjällä olisi valmius soveltaa 15 a §:ssä tarkoitettua poikkeusta järjestämässään tutkintovientikoulutuksessa. Tällä tavalla taattaisiin kyseisen koulutuksen laatu. Vaikka 33 tai 35 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen ei sinänsä tarvita lupaa, olisi luvan edellyttäminen perusteltua, koska samaa tutkinnon perusteisiin tehtyä poikkeusta sovellettaisiin hyvin erilaisissa maantieteellisissä ja kulttuurillisissa olosuhteissa. Järjestäjän tulisi hakemuksessaan kertoa tarkemmin, miten poikkeusta olisi tarkoitus soveltaa ja miltä osin se sen perusteella poikkeaisi 15 §:n mukaisista perusteista. Opetushallitus arvioisi hakemuksessa esitetyn perusteella ja kuultuaan tutkintovientitoimikuntaa, onko järjestäjällä edellytykset soveltaa tutkinnon perusteisiin tehtyä poikkeusta sen edellyttämällä tavalla.

Opetushallituksen lupaa koskeva päätös olisi maksullinen valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla. Maksun määrästä säädettäisiin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Maksun suuruuteen vaikuttaisivat asiantuntijatyöhön tarvittava aika hakemuksen käsittelyyn ja päätöksen laatimiseen.

Tutkintojen perusteet ovat ePeruste-palvelussa sekä englanninkieliset termit tutkinnon, osamaisalojen ja tutkinnon osien nimille sekä keskeisen ammatillisen koulutuksen perusteiden terminologiaan liittyvän käännoissuosituksen. Edellä kuvatut englanninkieliset käännökset joudutaan joka tapauksessa tekemään Opetushallituksessa, sillä niitä tarvitaan muun muassa todistusten kansainväliseen käyttöön tarkoitetuissa liitteissä. Käännoiksi ei siis tehtäisi pelkästään tutkintoviennin tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä vastaisi tutkinnon perusteen ja siihen tehdyn poikkeuksen kääntämisestä. Kokeilu on osoittanut, että tutkintoviennissä kieli, jolla tutkinto suoritetaan, voi olla myös jokin muu kuin englanti.

Jos tutkinnon perusteita voidaan käyttää tutkintovientiin sellaisenaan ilman 15 a §:ssä tarkoitettua poikkeusta, lupaa ei tarvittaisi. Tällöin koulutuksen järjestäjällä on 33 ja 35 §:ssä säädettyllä tavalla oikeus järjestää pykälissä säädettyä koulutusta 15 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden mukaisesti. Tutkintovientitoimikunta voisi kuitenkin suosittaa koulutuksen järjestäjiä tekemään ilmoituksen toimikunnalle myös viimeksi mainitusta koulutuksen järjestämisestä, jotta toimikunnalla olisi kattava tieto tutkintoviennin laajuudesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Opetushallituksella olisi mahdollista peruuttaa myöntämänsä lupa, jos kyseisestä koulutusta, järjestettäisiin olennaisesti vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä. Luvan peruuttamisesta tulisi tehdä vastaavalla tavalla hallintopäätös kuin luvan myöntämisestä, jolloin peruuttamista koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta siten kuin esityksessä jäljempänä ehdotetaan. Lupa soveltaa poikkeusta raukeaisi ilman erillistä päätöstä, jos sen perusteena oleva järjestämislupa peruutettaisiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Opetushallituksen olisi kuultava 1 ja 2 momentissa koskevaa asiaa käsitellessään tutkintovientitoimikuntaa. Tämä olisi perusteltua, koska toimikunnalla olisi edellytykset arvioida, onko hakemuksessa esitetty suunnitelma riittävän perusteltu tai onko järjestäjä toiminut kyseistä tutkintoa järjestäessään olennaisesti normien vastaisesti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää luvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä sekä luvan myöntämisen tarkemmista edellytyksistä.

31 §. Maksullinen palvelutoiminta. Pykälää muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin viittaukset lukiolain 8 §:ään, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 7 §:ään, vapaasta sivistystyöstä annetun lain 3 §:n 3 momenttiin, perusopetuslain 46 §:n 6 ja 7 momenttiin sekä ammattikorkeakoululain 6 §:ään.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjä voisi järjestää maksullisena palvelutoimintana ammatillista tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta myös silloin kun kysymys on lukiolain ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain mukaisesta koulutuksen hankinnasta. Lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjä voisi järjestää maksullisena palvelutoimintana ammatillista tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta myös silloin, kun on kyse vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisesta yhteistyöstä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa sekä silloin kun on kyse perusopetuslain mukaiseen aikuisten perusopetukseen kuuluvasta yhteistyöstä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa tai koulutuksen hankinnasta ammatillisen koulutuksen järjestäjältä. Lisäksi maksullinen palvelutoiminta olisi mahdollista, kun kysymys on ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

111 §. Oikaisuvaatimus. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jolloin voimassa oleva 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Uudessa 2 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta ehdotetun 15 b §:n mukaisesta luvasta tehtävään päätökseen. Säännöksen mukaan mainittuun päätökseen saisi vaatia oikaisua Opetushallitukselta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolain (434/2004) 7 a luvussa.

114 §. Muutoksenhakuaika. Pykälää muutettaisiin siten, että sen soveltamisala rajattaisiin koskemaan ainoastaan 111 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita, joissa oikaisua vaaditaan aluehallintovirastosta. Ehdotetussa 15 b §:ssä tarkoitettua Opetushallituksen päätöksestä voisi vaatia oikaisua hallintolaissa säädetyssä määräajassa eli 30 vuorokauden kuluessa. Lisäksi oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voisi valittaa hallintotuomioistuimeen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisesti 30 vuorokauden kuluessa. Ehdotetussa 15 b §:ssä tarkoitettujen päätösten kohdalla lyhennetty muutoksenhakuaika ei ole perusteltu, sillä kysymys ei ole kiireellisestä yksilön oikeusturvaa koskevasta asiasta, jossa olisi perusteltua saada nopeasti lainvoimainen päätös.

116 §. Valituskiellot. Pykälää muutettaisiin siten, että sen soveltamisala rajattaisiin koskemaan ainoastaan 111 §:n 1 momentissa tarkoitettuja asioita, joista oikaisua vaaditaan aluehallintovirastosta. Lain 112 §:n mukaan muutoksenhaussa hallintotuomioistuimeen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Ehdotetussa 15 b §:ssä tarkoitettua Opetushallituksen päätöksestä voisi siten valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään. Ehdotetussa 15 b §:ssä tarkoitettujen päätösten kohdalla valituskielto korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei ole perusteltu, sillä kysymys ei ole kiireellisestä yksilön oikeusturvaa koskevasta asiasta, jossa olisi perusteltua saada nopeasti lainvoimainen päätös.

121 a §. Tutkintovientitoimikunta. Pykälässä säädettäisiin tutkintovientitoimikunnasta. Pykälän 1 momentin mukaan Opetushallitus asettaisi toimikunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Toimikunnan tehtävänä olisi seurata ja kehittää 33 ja 35 §:ssä tarkoitetun koulutuksen järjestämistä. Toimikunta voisi tehdä esimerkiksi aloitteita tutkintoviennin kehittämiseksi sekä havaittujen tutkintoviennin esteiden purkamiseksi. Toimikunta koostuisi enintään yhdeksästä jäsenestä, jotka edustaisivat viranomaisia, tämän lain 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta harjoittavia koulutuksen järjestäjiä sekä muita mainituissa pykälissä tarkoitettuun koulutukseen liittyviä toimijoita. Tutkintovientitoimikunta toimii tällä hetkellä pilottina koulutusvientikokeilun koordinoituihin alle ja sen jäsenet edustavat Opetushallitusta, opetus- ja kulttuuriministeriötä, työ- ja elinkeinoministeriötä, ulkoministeriötä, koulutuksen järjestäjiä ja koulutusvientiyhtiöitä. Säännös mahdollistaisi toimikunnan koostuvan mainittujen toimijoiden edustajista myös jatkossa. Opetushallitus voisi 120 §:ssä työelämätoimikuntien osalta säädettyä vastaavasti nimittää tutkintovientitoimikuntaan pysyviä asiantuntijoita. Pykälän 2 momentin mukaan Opetushallitus päättäisi työelämätoimikuntia vastaavasti toimikunnan jäsenten palkkiot ja huolehtisi toimikunnan maksuliikenteestä, kirjanpidosta ja arkistosta. Pykälän 3 momentti sisältäisi työelämätoimikunnasta 121 §:ssä säädettyä vastaavasti asetuksenantovaltuuden, jonka mukaisesti valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin tutkintovientitoimikunnan asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esityksessä ehdotetaan 15 b §:n 4 momentissa säädettäväksi asetuksenantovaltuudesta, jonka nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää mainitussa pykälässä tarkoitetun luvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä sekä luvan myöntämisen tarkemmista edellytyksistä. Asetuksenantovaltuutta tultaisiin käyttämään, jos hakumenettelyssä ilmenisi tarvetta tätä koskevaan tarkempaan sääntelyyn.

Ammatillisesta koulutuksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen tultaisiin lisäämään 121 a §:n 3 momenttiin ehdotetun valtuutussäännöksen nojalla säännös tutkintovientitoimikunnan asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2022. Lain 31 §:n 3 kohta tulisi kuitenkin voimaan vasta 1.8.2022, koska tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta järjestetään vasta mainitusta ajankohdasta alkaen.

10 Toimeenpano ja seuranta

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus tiedottaisi ja ohjeistaisi koulutuksen järjestäjiä ehdotetuista muutoksista. Opetushallitus asettaisi tutkintovientitoimikunnan vuoden 2022 alusta lukien. Vuonna 2022 Opetushallitus valmistelisi tutkinnon perusteisiin poikkeukset kokeilussa mukana olleiden tutkintojen osalta sekä neljään muuhun tutkinnon perusteeseen. Jatkossa uusia poikkeuksia laadittaisiin arviolta viiteen uuteen tutkinnon perusteeseen vuosittain.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraisi yhteistyössä esityksessä ehdotetun tutkintovientitoimikunnan kanssa, mitä vaikutuksia esityksessä ehdotetuilla muutoksilla olisi tutkintoviennin määrään ja laatuun. Tutkinnon perusteisiin tehtävät poikkeukset olisivat käytettävissä arviolta vuoden 2022 lopulla, joten ensimmäisiä tietoja niiden käytöstä saataisiin aikaisintaan vuonna 2023.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 31 §, 114 §:n 1 momentti ja 116 §, sellaisena kuin niistä on 114 §:n 1 momentti laissa 1048/2020, sekä
lisätään lakiin uusi 15 a ja 15 b §, 111 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1048/2020 ja 1218/2020, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä lakiin uusi 121 a § seuraavasti:

15 a §

Tutkinnon perusteista poikkeaminen 33 ja 35 §:ssä tarkoitetussa koulutuksessa

Opetushallitus voi poiketa 15 §:ssä tarkoitetuissa tutkinnon perusteissa 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta varten välttämättömiltä osin sellaisista tutkinnon perusteiden mukaisista muista kuin keskeisistä ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista, jotka liittyvät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin.

Tutkinnon perusteisiin tehtävät poikkeukset on valmisteltava yhteistyössä 121 a §:ssä tarkoitettujen tutkintovientitoimikunnan kanssa.

15 b §

Lupa soveltaa 15 a §:ssä tarkoitettua tutkinnon perusteisiin tehtyä poikkeusta

Edellä 15 a §:n nojalla tutkinnon perusteisiin tehdyn poikkeuksen soveltaminen edellyttää Opetushallituksen myöntämää lupaa. Lupa voidaan myöntää hakemuksesta koulutuksen järjestäjälle, jolla on järjestämisluvassa määrätty oikeus järjestää kyseisen tutkinnon perusteiden mukaista tutkintoa. Koulutuksen järjestäjän on liitettävä hakemukseen tutkinnon perusteisiin tehdyn poikkeuksen soveltamista koskeva perusteltu suunnitelma.

Opetushallitus voi peruuttaa 1 momentissa tarkoitettun luvan, jos koulutusta järjestetään olenaisesti vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Opetushallituksen on kuultava 1 ja 2 momentissa tarkoitetussa asiassa 121 a §:ssä tarkoitettua tutkintovientitoimikuntaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää luvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä sekä antaa tarkempia säännöksiä luvan myöntämisen edellytyksistä.

31 §

Maksullinen palvelutoiminta

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana, jos kyseessä on:

- 1) 30 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta;

- 2) lukiolain 8 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta;
- 3) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta;
- 4) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu yhteistyö;
- 5) perusopetuslain (628/1998) 46 §:n 6 momentissa tarkoitettu yhteistyö tai 7 momentissa tarkoitettu hankinta; tai
- 6) ammattikorkeakoululain 6 §:ssä tarkoitettu yhteistyö.

111 §

Oikaisuvaatimus

Edellä 15 b §:ssä tarkoitettua lupaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Opetushallitukselta.

114 §

Muutoksenhakuaika

Oikaisuvaatimus 111 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa, valitus hallintotuomioistuimeen 111 §:n 1 momentissa tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä, sekä valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden pidättämistä, taikka opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

116 §

Valituskiellot

Henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa suunnitellussa osaamisen hankkimiseen liittyvässä asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin, kun asia koskee opintojen suoritusajankohtaa tai -paikkaa. Muutosta ei saa hakea myöskään asiassa, joka koskee opiskelijan yksilöllisiä valinnanmahdollisuuksia eikä 85 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa. Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 111 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ei saa hakea muutosta valittamalla. Muutosta ei saa hakea valittamalla myöskään 55 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimuksesta annettuun työelämätoimikunnan tai rehtorin päätökseen.

121 a §

Tutkintovientitoimikunta

Opetushallitus asettaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan tutkintovientitoimikunnan, jonka tehtävänä on seurata ja kehittää 33 ja 35 §:ssä tarkoitettun koulutuksen järjestämistä. Opetushallitus nimittää toimikuntaan enintään yhdeksän jäsentä. Jäsenten tulee edustaa viranomaisia ja 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta harjoittavia koulutuksen järjestäjiä sekä muita mainituissa pykälissä tarkoitettuun koulutukseen liittyviä toimijoita. Opetushallitus voi toimikunnan esityksestä nimittää toimikuntaan pysyviä asiantuntijoita.

HE 191/2021 vp

Opetushallitus päättää toimikunnan jäsenten palkkiot ja huolehtii toimikunnan maksuliikenteestä, kirjanpidosta ja arkistosta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tutkintovientitoimikunnan asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 31 §:n 3 kohta tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2022.

Helsingissä 21.10.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Opetusministeri Li Andersson

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 31 §, 114 §:n 1 momentti ja 116 §, sellaisena kuin niistä on 114 §:n 1 momentti laissa 1048/2020, sekä
lisätään lakiin uusi 15 a ja 15 b §, 111 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1048/2020 ja 1218/2020, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä lakiin uusi 121 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 a §

Tutkinnon perusteista poikkeaminen 33 ja 35 §:ssä tarkoitetussa koulutuksessa

Opetushallitus voi poiketa 15 §:ssä tarkoitetuissa tutkinnon perusteissa 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta varten välttämättömiltä osin sellaisista tutkinnon perusteiden mukaisista muista kuin keskeisistä ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista, jotka liittyvät Suomen lainsäädäntöön, kulttuuriin tai olosuhteisiin taikka vastaaviin Suomeen sidoksissa oleviin seikkoihin.

Tutkinnon perusteisiin tehtävät poikkeukset on valmisteltava yhteistyössä 121 a §:ssä tarkoitetun tutkintovientitoimikunnan kanssa.

15 b §

Lupa soveltaa 15 a §:ssä tarkoitettua tutkinnon perusteisiin tehtyä poikkeusta

Edellä 15 a §:n nojalla tutkinnon perusteisiin tehdyn poikkeuksen soveltaminen edellyttää Opetushallituksen myöntämää lupaa. Lupa voidaan myöntää hakemuksesta koulutuksen järjestäjälle, jolla on järjestämisluvassa määrätty oikeus järjestää kyseisen tutkinnon perusteiden mukaista tutkintoa. Koulutuksen järjestäjän on liitettävä hakemukseen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tutkinnon perusteisiin tehdyn poikkeuksen soveltamista koskeva perusteltu suunnitelma.

Opetushallitus voi peruuttaa 1 momentissa tarkoitetun luvan, jos koulutusta järjestetään olennaisesti vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Opetushallituksen on kuultava 1 ja 2 momentissa tarkoitetussa asiassa 121 a §:ssä tarkoitettua tutkintovientitoimikuntaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää luvan hakemiseen liittyvistä menettelyistä, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä sekä antaa tarkempia säännöksiä luvan myöntämisen edellytyksistä.

31 §

31 §

Maksullinen palvelutoiminta

Maksullinen palvelutoiminta

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana, jos kyseessä on 30 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta.

Koulutuksen järjestäjä voi järjestää tässä laissa tarkoitettuja tutkintoja ja tutkinnon osia, niihin valmistavaa tutkintokoulutusta sekä valmentavaa koulutusta maksullisena palvelutoimintana, jos kyseessä on:

1) 30 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta;

2) lukiolain 8 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta;

3) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu koulutuksen hankinta;

4) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu yhteistyö;

5) perusopetuslain (628/1998) 46 §:n 6 momentissa tarkoitettu yhteistyö tai 7 momentissa tarkoitettu hankinta; tai

6) ammattikorkeakoululain 6 §:ssä tarkoitettu yhteistyö.

111 §

111 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta, jollei tässä laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

Tässä laissa tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta, jollei tässä laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

Voimassa oleva laki

- 1) 11 §:ssä tarkoitettua valmentavan koulutuksen suoritusaikaa;
 - 2) 43 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista;
 - 3) 64 §:ssä tarkoitettua erityistä tukea tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua osaamisen arvioinnin mukauttamista;
 - 4) 66 §:ssä tarkoitettua ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamista;
 - 5) 84 §:ssä tarkoitettua huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta;
 - 6) 96 §:n 3 momentissa tarkoitettua opiskelijan oikeutta väliaikaisesti keskeyttää opintonsa;
 - 7) 97 §:ssä tarkoitettua opiskelijan katsoamista eronneeksi.
- Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallinto-laissa.

114 §

Muutoksenhakuaika

Oikaisuvaatimus 111 §:ssa tarkoitettussa asiassa, valitus hallintotuomioistuimeen 111 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä, sekä valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden pidättämistä, taikka opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

116 §

Valituskiellot

Henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa suunnitellussa osaamisen hankkimiseen liittyvässä asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin, kun asia koskee opintojen suoritusajankohtaa tai -paikkaa.

Ehdotus

- 1) 11 §:ssä tarkoitettua valmentavan koulutuksen suoritusaikaa;
 - 2) 43 §:ssä tarkoitettua opiskelijaksi ottamista;
 - 3) 64 §:ssä tarkoitettua erityistä tukea tai mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua osaamisen arvioinnin mukauttamista;
 - 4) 66 §:ssä tarkoitettua ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamista;
 - 5) 84 §:ssä tarkoitettua huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta;
 - 6) 96 §:n 3 momentissa tarkoitettua opiskelijan oikeutta väliaikaisesti keskeyttää opintonsa;
 - 7) 97 §:ssä tarkoitettua opiskelijan katsoamista eronneeksi.
- Edellä 15 b §:ssä tarkoitettua lupaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Opetushallitukselta.*
- Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallinto-laissa.

114 §

Muutoksenhakuaika

Oikaisuvaatimus 111 §:n 1 momentissa tarkoitettussa asiassa, valitus hallintotuomioistuimeen 111 §:n 1 momentissa tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä, sekä valitus päätöksestä, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden pidättämistä, taikka opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

116 §

Valituskiellot

Henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa suunnitellussa osaamisen hankkimiseen liittyvässä asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla siltä osin, kun asia koskee opintojen suoritusajankohtaa tai -paikkaa.

Voimassa oleva laki

Muutosta ei saa hakea myöskään asiassa, joka koskee opiskelijan yksilöllisiä valinnanmahdollisuuksia eikä 85 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa. Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 111 §:ssa tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ei saa hakea muutosta valittamalla. Muutosta ei saa hakea valittamalla myöskään 55 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimuksesta annettuun työelämätoimikunnan tai rehtorin päätökseen.

Ehdotus

Muutosta ei saa hakea myöskään asiassa, joka koskee opiskelijan yksilöllisiä valinnanmahdollisuuksia eikä 85 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa asiassa. Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 111 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ei saa hakea muutosta valittamalla. Muutosta ei saa hakea valittamalla myöskään 55 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimuksesta annettuun työelämätoimikunnan tai rehtorin päätökseen.

121 a §

Tutkintovientitoimikunta

Opetushallitus asettaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan tutkintovientitoimikunnan, jonka tehtävänä on seurata ja kehittää 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutuksen järjestämistä. Opetushallitus nimittää toimikuntaan enintään yhdeksän jäsentä. Jäsenten tulee edustaa viranomaisia ja 33 ja 35 §:ssä tarkoitettua koulutusta harjoittavia koulutuksen järjestäjiä sekä muita mainituissa pykälissä tarkoitettuun koulutukseen liittyviä toimijoita. Opetushallitus voi toimikunnan esityksestä nimittää toimikuntaan pysyviä asiantuntijoita.

Opetushallitus päättää toimikunnan jäsenten palkkiot ja huolehtii toimikunnan maksuliikenteestä, kirjanpidosta ja arkistosta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tutkintovientitoimikunnan asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 31 §:n 3 kohta tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä elokuuta 2022.